

Problematica altera

- 1 Evolutio dogmatum, theologiae
Ipsa theologia positiva
- 2 Notiones theologicae
ecclesia, corpus Christi
traditio
- 3 Opera
in societatem influunt

- 1 De sociali mediatione boni
- 2 De sensu
- 3 De sensu in sociali mediatione
- 4 De dimensione historica
- 5 Obscuritas historiae – Lebens Kämpfe
- 6 Obscuritas historiae – theoria cognitionis
- 7 De processu historico
- 8 De inquisitione historica
- 9 De categoriis theologicis

[page 2]

Obscuritas de natura historiae

Lebens Kämpfe (Rothacker p. 107-13 [RD: L does not supply these page numbers in his notes; the book he is referring to is Erich Rothacker, *Logik und Systematik der Geisteswissenschaften*. The original publication was 1927. I am working from a 1965 reprint.]

- A – aetas moderna est aetas nova, *Neuzeit*, deliberata intentio
cf. ? de conscientia historica: Ecce nova facio omnia
– omnis actus humanus, praesertim socialis, historiam supponit
cf. amnesia
aetas moderna suam historiam, suam rerum praeteritarum interpretationem,
facere debuit – non potuit acceptare conservativum catholicum
- B – Protestantes ad scripturam solam redibant
quia interveniens aetas corruptio religionis fuit
impugnatio Ecclesiae, scholasticismi
ubi nos ad historiam ?? existentialem, traditionem
? invocamus
ii interpretationem ?? debuerunt
- C – Rationalistae religionem positivam excludebant – *écrasez l'infâme*
verum aeternum e.g. laicism, statu, educatione, legibus
temporales relativi valores
- D – Romantici contra classicismum redigerunt
individuale, abstractis legibus, regulis, praeceptis, ?
antiquum, barbarum, gothicum, insolita, ? naturale, cultus ingenii
spontaneitatis, intelligentiae in ipsis concretis

Hermeneutica romantica

interpres se sistit in loco auctoris, eius mentem, sentimenta, culturam (?)
quodammodo induit, quasi cum eo opus eius reproducit
Schleiermacher, etiam Dilthey

[page 3]

- Hegelianana   Erkenntnis durch Begriffe
- (1) non modo rationalistico, deductivo (ontological argument)
sed modo concreto ut positive temporalia includuntur
  - (2) supposito valore immanentismi Kantiani sed
restabilito valore rationis purae
non tantum regulativum sed constitutum cognitionis
  - (3) quae ratio cum reali identificatur
scilicet non cum ente sed cum eo quod
vacuam temporis formam implet
cum “iam extra ibi nunc ...”
“iam intra nunc”
i.e., cum processu ex materia per psychica ad conceptus
procedit ergo conceptibus [or: erga conceptus], non eos sequitur, iudicat
quae ratio est dialectica
cf. ? *die Wendung zur Idee*
processus historicus docet
  - (4) Religiones (quarum perfectissima est Christiana)
non sunt nisi apprehensiones imaginativae
circa veritatem quae nisi phil non perfecte cognoscitur
  - (5) unde supernaturale intra campum cognitionis naturalis allocetur
- Schola historica – Niebuhr, Ranke, C v. Savigny
- (1) respuerunt apriorismum Hegelianum
  - (2) intelligentiam in ipsis datis quaerebant
  - (3) omnem aetatem pari prioritatem ad Deum inveni[un]t
  - (4) at conscripta historica etiam generaliora exigit – quae
tacite assumebant ex *Aufklärung*, Hegelianismo

Dilthey

[page 4]

Tempus

- Obiectivum   numerus et mensura
[quod totum est ex parte obiecti]
datur unus motus principalis – supraemae sphaerae caelestis
non datur ? – Newton
systematizatio multorum perspectivorum – Einstein
praesens est limes, nihil [?] inter praeteritum et futurum
- Subiectivum [non falsum, sed quod subiecto inest immediate]

nunc entis immobilis – aeternalis
mobilis – non continuo – aevum
continuo – tempus

mobilis secundum unum

secundum multa: interdependentia mechanica totum non plus quam partes
interdependentia spirituali sicut ?
intentionali

sicut in symphonia – repraesentatio temporis [arrow to the second interdepen]
priora praeparant posteriora
posteriora implent priora
simultanea organice (harmonice) adunantur

Sociale memoriae, ?

communia instituta	Praesens est centrum ex quo omnia quodammodo sunt praesentia
cooperationes	intentionaliter
bonum ordinis	centrum non fixum sed motum, fluens
problemata	non ipsius subiecti non ? obiecti ? sed actus psy. inten.

individuum a ?The action of the subject is basically an intentional order: knowing, willing,
executing – content, specification is intentional, reality is psychological event ??
subject identical ??

[page 5]

De cognitione mediationis socialis [= societatis]

1 Iam cognoscitur ex usu cotidiano

usus quo unusquisque satis cognoscit, quid [pro diversis adiunctis] ei
dicendum agendum faciendum sit uti in electos fines proveniat

2 Quae tamen cognitio

- (1) descriptiva non theoretica – quoad nos, non quoad se
- (2) practica non theoretica – quid dicendum, agendum, faciendum
secundum idealia socialia, sentimenta, ?
secundum utilitatem pragmaticam
- (3) fragmentaria – non toto in singulis mentibus sed divisa et distributa
per partes inter omnes

3 At ipsa haec cognitio est prima quaedam et fundamentalis

constitutio mediationis socialis

Nam ipsa haec mediatio vel totaliter (religio, education, scientia) vel formaliter ad
ordinem intentionalem pertinet

Iis intentionibus de facto constituuntur quae de facto ab hominibus intenduntur.

[page 6]

4 Quae tamen prima constitutio in aliam

magis theoreticam induendam tendit: *die Wendung zur Idee*
e.g., educatio secundum principia philosophiae psychologiae ? educatio...
moralitas secundum ethicam philosophicam
ius et leges non ex consuetudine, ex discretionem iudicis
sed ex codice [iudex fit functionarius]
status non ? historice evolutum secundum consuetudines
sed constitutione scripta fundatus
excogitata ??

5 Ipsa mediatio socialis, sicut motus Aristotelicus, est
actus existens in potentia prout huiusmodi – oculus in actu
Ipsa idea non realizatur sed tantum in eam tenditur
Potius, multae et oppositae ideae/ cf. proelium, duplex consilium vincendi alterum ?

ipsa idea (a) ipsa idea nisi imperfecte non intelligitur, concipitur
imperfecta scil., ? “utopia” non est ?? absoluta

imperfecte (b) quod concipitur, illud alius alio plenius accuratius intelligit concipit
apprehenditur

imperfectus (c) quod in praxim deducendum est, a conceptibus communibus
decernitur saepius recedit (compromissiones, combinationes)

secundum (d) motiva: mobilia parvi momenti in functionario (rest illegible)
quod motiva personalia eo magis influent quo ??
vivitur quo magis mobilia dominantur

[page 7]

De Processu Historico

Horizon – Omnia includit quae secundum
habitus acquisitos apprehendi, eligi, egi possunt

Situatio – Omnia quae sunt prout sunt
notum situationis – quod intra horizontem iacet
absconditum situationis – quod ultra horizontem iacet

Eventus late – quod dictum actum factum est
stricte – quod secundum, contra, vel praeter intentionem evenit
Eventus secundum intentionem manifestant notum situationis
Eventus contra, praeter intentionem manifestant absconditum situationis

Processus historicus docet obscure lente efficaciter
docet ex eventu
potest clare, e.g., eventus ? manifestat errores ??
obscure nam horizon non est notus, est limes in quem tendit ? sollicitudo, cura
in limite nulla cura ultra, deficit sensus
situatio est minus nota – includit quae ultra horiz.
intentio nunc clarior, nunc obscurior

nemo incipit bellum ut vincatur
on applique le règlement
efficaciter nam stante horizonte, continuo recurrent errores, malum
[unclear line except for 'potest']
lente nam alius alteri errori locum cedere solet

[page 8]

Classical Gadamer WM 269ss.

- 1 What is significant at any time [freedom from particular
good at any time opp. brilliant but for us today
? in time ?
- 2 Humanistic Greek and Roman literature & art as chief instance of 1
- 3 High point in Greece and Rome
- 4 High point (telos to which advance
from which decline in any culture

Classicist mere abstractum non est mendacium, modo sciant se abstractum
Treatment of A as if scientific concepts, strict universals
thinking in abstract vacuum
liberté fraternité égalité
everyday world as basis of abstract rights
abstract constitution

Romanticist hermeneutic Empfühlung Empathy
Einsicht Insight Mitvollzug
motus = existentis in potentia prout huiusmodi
die Wendung zur Idee

[page 9]

De Inquisitione Historica

- 1 Res complexior redditur – quia hic rogari solent quaestiones epistemologicae
scil. aetas moderna expulit Christianam mundi visionem
unde secundum aliam normam construere debuit
Protestantes debuerunt concipere historiam NT ?
Rationalistae confugerunt ad distinctionem inter verum aeternum
temporale relativum (positiv)
Hegel voluit – Erkenntnis durch Begriffe
non modo rationalistica (ontological argument)
sed modo concreto (includuntur ipsa positiva)
supposito immanentismo Kantiano
sed restituto valore rationis
quae ratio cum reali identificatur
h.e. cum processu ex materiali per sensum in ? Begr.
h.e. praeit conceptibus non sequitur neque iudicat

quae ratio est dialectica [cfr. supra *die Wendung zur Idee*]
 Gadamer WM pp. 162 –
 die historische Schule (Niebuhr, Ranke, C. v. Savigny)
 respuerunt apriorismum hegelianum
 intelligentiam in ipsis singularibus investigatis quaerebant
 facile retinuerunt notiones, supposita ex Aufklärung, Hegelianismo
 W. Dilthey neque incohaerentiam scholae historicae
 neque apriorismum Hegelianum
 sed critica rationis historicae
 scil. condit. possib. secundum non Newtonianum
 sed historicum, humanum
 stabiliantur principia fundamentalia scientiarum humanarum
 Heidegger quaestionem hermeneuticam renovavit
 intelligentia quaedam sui, ? situationis est constitutiva *Dasein*
 quae intelligentia aliquod *Geschichtlichkeit* includit
 unde non sufficit methodos historica ‘obiectiva’
 aliter positivistae, empirici, sceptici confugiunt ad data colligenda, iudicia his. empirica

[page 10]

- 2 Inquisitio historica processus historici accelerationem intendit
 quod obscure, lente, et conditionata efficacia docet ipse processus
 idem nos docere vult historicus clare et breviter
 unde qui historiam nesciunt, eam repetunt
 nulla historia contemporanea nam eventus nondum revelavit situationem
 historia ? universalis non ante diem iudicii – eventus futuri
 historia ?? eventus manifestant situationem e.g. proelium
- 3 Triplici constat gressu
 a experientialis – de fontibus - inventio Qumran quis quid fecit quae etiam ??
 publicatio cum apparatu, indicibus
 crisis tempus locus auctor
 relate ad inquisit hist princ
- b intelligentia – hermeneutica
 circulus hermeneuticus: pars intelligitur ex toto
 totum intelligitur ex parte interdependentia ?
 omne totum in maiori quodam toto collocatur
 pars operis in toto opere
 singula opera in operibus omnibus
 opera omnia ad opera praedecessorum, contemporaneorum
 quod non abit in infinitum
 gratia operans series geneticae interdependentes
 de operatione, divina, humana volunt. libera
 de gratia habituali, actuali, providentia, praedestinatione
 lexicon nomina et verba principalia ex aliis textibus
 ubi alia non principalia ..... etc., etc.
 sed clauditur circulus quando provenitur ad fundamentalia

technica

evanescit momentum quo longius a primo intent. receditur
quid Logos in prologo Ioannis
est X = erat in principio, apud Deum, Deus,
omnia per ipsum, ? lux hominum, caro factum, de
plenitudine, Bap Ioannis Pater

[marginal]

scientifica :oeconomcae legis

??

philosophica

theological

[page 11]

c iudicium historicum – laisser parler les faits – non tantum artificium style
non tantum opinatio empiricistarum

scil ipse processus historicus iudicia continent

quid periodos, epocha, est ??

mutatio horizontis

[qui per nearly illegible between brackets]

historia de se terminatur ad doctrinam aliquam

quia historia est processus quo societates pedetentim docentur addiscunt

tum ex bene factis – unde res prospere feliciter procedunt

tum ex erroribus, male factis

utique sunt permulti fontes erroris, possibilitates

aliter quando proponuntur novum consilium, undique disputatur

argumenta omnis generis, afferri possunt et debent

sed non fieri potest argumentum ex eventu.

argumentum proprie historicum ex eventuum tramite est

eo tendit intelligentia historica

eo quaeruntur examinantur evaluantur fontes

[page 12]

De critica historica

Ipsam historiam narrare est intra processum historicum

Fit in situatione de aliorum situatione

sub horizonte

horizonte

Unde eventus, opus historicum, docet rei situatione et horizonte ipsius historici

Critica historica hanc doctrinam colligit

minor: ex eventibus historia scripta posterioribus e.g. de oeconomia 1920 1940

maior: ex correctione ipsius methodi

ex critica philosophica: horizon ex indiv

group

general bias
ex critica theologica: homo peccator Rom 1-3e
necessitas gratiae
primo et per se egit in ipsos historicos

[page 13]

De investigatione historica (conspectus generalior)

1 a non de opere ? ordinando ? etc.

b sed de ipsis praeviis cognitis quae ??

c facimus non separationem sed distinctionem
scil., ipsa compositio occasionem dat qq. ult.
?? inquantum ulteriorem ?

2 Inquisitio triplici gressu perficitur: experientiali, interpretativa, critica
experientiali quaeruntur inveniuntur fontes, data, documenta, monumenta
traces of the past existing in the present
publicationes, catalogi, indices, etc.
introductiones – data quae respiciunt tempus, locum, auctorem
ipsa data statim interpretationi, crisi, subiri potest
propter specializationem
quod si fit, postea ulterior crisis altior ??

intellectualis: prima, hermeneutica, quaerens sensum ipsius documenti
circulus hermeneuticus partes ex toto
totum ex partibus ?? rei intentionali

intelligibile in sensibilibus

non ad modum sc. def.

sed ad modum sensus communis

alius et alius actus

? attingitur habitus, quo

aliis alius additur,

intelliguntur causae, contingentia

solvitur quando pervenitur ad actum intelligendi

?

scil., satisfacit quaestionibus omnibus quae ad rem faciunt

sed quaenam ad rem faciant, est sapientiae

in infinitum abiri videtur omne totum ??

operibus omnibus – opera omnia – oper. praedecessorum,
contemporaneorum

[page 14]

– sed tantum videtur – datur tendentia ad limitem
si non in quaestione quae primo proponitur
ipsa quaestio modificari potest

e.g. Gratia operans: series geneticae interdependentes
de operatione in genere, humana, divina, voluntaria, libera
de gratia habituali, actuali, secundum diversos aspectus
causae mutationum determinari possunt ex

novis allatis documentis (eg Aug.)
quamvis quaenam fuit vetera doctrina de G.O. obscura
saltem ipse processus bene determinatur

e.g. Lexikon: non nominibus et verbis secundum definitiones nominales
sed ex ipso usu auctoris
ex textu principali – ad alios ubi magis directe de auxilio, habitu, moto
ubi tamen alius est contextus, aliorum ??
sed quo magis a centro receditur, eo minus est significans
quo magis ad fundamentales conceptus acceditur,
eo magis ipsi ultimo ? illuminant

e.g. technica – Quid Logos in prologo Ioannis
(a) ? enumerantur, eorum argumenta, contra-argumenta – ? infinitus
(b) Logos = X – X erat in principio, apud Deum, Deus, omnia per ipsum
nihil sine ipso
Omnis prologi interpretatio haec salvare debet,
etiam eliminatis ambiguis, improbabilibus, habetur
(c) quaestio limitatur ad elementa quaedam clarificanda

opp mutilatio

(1) generatim ex principiis plus minus specul
unde ?

quod semper probatione indigent
ii probationes facerent

(2) in canonicis non admittitur

[page 15]

? hermeneutica

operatur aperitio horizontis
auctor interpretari non potest secundum praesupposit ?
e.g. Molinistae ? investigationem textus sic legi
pedetentim tot ? sunt difficultates that
aliam problematica ipsius S Thomae fuisset ?
quo profundior est auctor, quo magis ad aliam aetatem, culturam,
civilizationem pertinet,
quo magis _____
apprehendi, cogitandi, iudicandi, loquendi utitur,
eo maior est aperitio horizontis

altera interpretativa

iam ipsa hermeneutica non solum textus sed res intelliguntur
et quidem non legibus scientificis, princ. phil. vel theolog.
sed sensu communi
sicut sensu communi ex ipsa addiscentia per expertam vitam humanam
omnia intelligimus iudicamus

ita historicus sensum communem alterius aetatis acquirit.

[page 16]

altera interpretativa [it is possible that this page belongs after page 13]

? sicut etiam experientia vitae completur illuminatur per scientias humanas
ita etiam interpretatio historica

- ex psych. profunda, ex oeconomica, ex legibus ??

- et pariter etsi profundius theoria cognitionis, phil.,

doctrina theologica: peccatum Rom 1-3

gratiae necessitas existentia effectus

utriusque coniunctio – Max Weber crisis quaedam apud R. Aron

(c) critica – ipsum opus historicum est eventus historicus

iudicialis – est circa situationem sub luce horizontis

unde alius et alius historicus non eadem de eisdem narrant

ipsa haec discrepantia est occasio reflectionis

sicut eventus aperit horizontem antiquum

ita libri, historici manifestant horizontem historicum

minor: auctores posteriores quia posteriores eventus plures cognoscunt

e.g. hist. doctrinae oecon XIX anno 1920, 1940

unde ? distantiae relativae post diem iudicii, non iam hist. human.

maior post proelium, maior post bellum

maxima quaedam circa ideas fundamentales

cuiusdam culturae

? formativis in historica Graeco-Roman est ?

maior: quae ipsam methodum respicit

quae scientifica inducit e.g. psy. profunda

quae philosophica inducit

quae theologica inducit

[page 17]

iudicialis on laisse parler les faits

non ?? a quibus facta nominantur data

non artificio litterario – iudicium non explicite dicitur

sed sedulo insinuat in ?

sed ex ipsa rei natura

scil. processus historicus ipse docet, etsi obscure, efficacia conditionata, lente

implicando [?] situationem & horizontes

tum circa Geschichte

tum circa historicos ipsos

pariter narratio historica eadem docere potest brevius, clarius, distinctius

docet 1 aperitionem horizontis

2 genesim situationis actualis: intellecta genesi, intelligitur terminus
historia terminatur ad doctrinam

a in disciplinis, scientiis, philosoph

b in rebus humanis

3 ? humanum in statu non naturae purae

sed prout actu est, operatur

4 corpus Christi ex ipsa sua actione

ex functione in historia universali